

LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

PAŽYMA

DĖL BRANGESNIŲ MEDICININIŲ PRIEMONIŲ ASMENIMS SU REGĖJIMO NEGALIA NR. (14)-SN-91

2014-07-21 Nr. (14)-SN-91
Vilnius

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, einanti Lygių galimybių kontrolieriaus pareigas Edita Žiobienė, pagal gautą skundą atliko tyrimą dėl galimos diskriminacijos negalios pagrindu.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė :

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – tarnyba) atliktas tyrimas pagal A. L. skundą. Pareiškėja nurodo (skundo tekstas netaisytas), jog nuo vaikystės, jau 40 metų, serga I - ojo tipo cukriniu diabetu, dėl šios ligos turi komplikaciją - aklumą. Norėdama įsigyti diagnostinių juostelių gliukozei matuoti, pareiškėja susidūrė su neregiam labai skaudžia problema. Regintiems diabetikams už testines juosteles nėra jokios priemokos. Ir aparatėlius gliukozei matuoti jie paprastai gauna nemokamai, o neregiai apakę dėl diabeto, pritaikytus „kalbančius“ gliukozės matavimo aparatėlius turi nusipirkti, ir testinių juostelių labai sunku gauti, o priemoka už tas testines juosteles yra didelė ir vis dar didėja. Viena pirmųjų šia įranga pradėjo prekiauti įmonė „Limeta“. A. L. teigimu, už neregiam pritaikytus „kalbančius“ gliukozės matavimo aparatėlius reikia brangiai mokėti. Kai kuriose firmose kaina išaugo iki 160 lt.

Pareiškėja išvelgia tiesioginę diskriminaciją neįgaliųjų atžvilgiu, kadangi regintys diabetikai turi galimybę įsigyti minimą medicininę įrangą nemokamai.

Atliekant tyrimą, vadovaujantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 25 straipsnio 1 dalimi, Techninės pagalbos neįgaliesiems centro prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – TPNC) ir Valstybinės ligonių kasos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VLK) vadovams išsiųsti paklausimai su prašymu pateikti paaiškinimą dėl pareiškėjos skunde išdėstytų aplinkybių.

TPNC administracija paaiškino, jog Techninės pagalbos neįgaliesiems centras aprūpina asmenis techninės pagalbos priemonėmis Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. gruodžio 19 d. įsakymo Nr. AI-338 „Dėl neįgaliųjų aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Neįgaliųjų aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo regos techninės pagalbos priemonių sąrašą cukraus kiekio matavimo aparatai neįtraukti. Ši priemonė yra medicinos įranga, kurios priedai, diagnostinės juostelės gliukozei matuoti, kompensuojamos per Valstybinę ligonių kasą prie Sveikatos apsaugos ministerijos.

Techninės pagalbos neįgaliesiems centro nuomone, aparatai cukraus kiekiui kraujyje matuoti, nepriklausomai nuo prietaiso funkcijų, galėtų būti kompensuojami iš to paties šaltinio kaip ir jų priedai.

VLK direktorius paaiškino, kad medicinos pagalbos priemonių, kurių įsigijimo išlaidos kompensuojamos Privalomojo sveikatos draudimo fondo (toliau - PSDF) biudžeto lėšomis, skyrimo sąlygas ir kompensuojamąjį šių priemonių kiekį reglamentuoja Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašas (C sąrašas), patvirtintas sveikatos apsaugos ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 529 „Dėl Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašo (C sąrašo) patvirtinimo“. Pagal šį

sąrašą kompensuojamieji diagnostinių juostelių gliukozei nustatyti (toliau - juostelės) kiekiai numatomi atsižvelgiant į cukrinio diabeto tipą (išskiriant vaikus ir suaugusiuosius). Nėščiosioms, sergančioms cukriniu diabetu, nėštumo laikotarpiu yra skiriamas papildomas juostelių kiekis. Skirtingos juostelių įsigijimo išlaidų kompensavimo sąlygos, atsižvelgiant į cukrinio diabeto komplikacijas, tarp jų ir regos komplikacijas, minėtame sąraše nėra nustatytos. Šiuo metu visos juostelės, įskaitant ir tinkamas aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją, gali būti skiriamos visiems sergantiesiems cukriniu diabetu.

Informuojama, kad regėjimo negalią turinčių pacientų naudojamiems aparatams, kurie turi balso pranešimo funkciją, yra tinkamos juostelės SensoCard Tesi Strips, 25 vnt., ir SensoLite Nova Test Strips, 25 vnt. (gamintojas - „77Elektronika Muszeripari Kft“). Šios juostelės yra įrašytos į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių kainyno medicinos pagalbos priemonių grupę „Diagnostinės juostelės gliukozės kiekiui nustatyti (kalibruojamos)“, vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2009 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. V-880 „Dėl kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių grupių ir šioms grupėms priskiriamų medicinos pagalbos priemonių bazinei kainai apskaičiuoti nustatymo“. Šios grupės juostelių bazinė kaina apskaičiuojama pagal į ją įrašytų juostelių vieneto mažiausią kainą.

VLK duomenimis, regėjimo negalią turinčių pacientų aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją tinkamos juostelės pirmą kartą buvo įrašytos į Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių kainyną 2011 m. rugpjūčio mėnesį. Tuo metu vienos šių juostelių pakuotės bazinė kaina buvo 32,97 lito. Paciento priemoka už juosteles SensoCard Test Strips (25 vnt.) sudarė 9,88 Lt, o už juosteles SensoLite Nova Test Strips (25 vnt.) — 16,48 lito. Per 3 metus visų kalibruojamų juostelių 25 vienetų bazinei kainai mažėjant iki 19,63 Lt. Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių kainyne nurodoma paciento priemoka už juosteles SensoCard Test Strips (25 vnt.) didėjo. Šiuo metu priemoka už juosteles SensoCard Test Strips sudaro 23,22 Lt, o už juosteles SensoLite Nova Test Strips (25 vnt.) - 29,82 lito.

Taip pat informuojama, kad Sveikatos apsaugos ministerija gavo A. L. kreipimąsi dėl priemokų už juosteles, skirtas aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją. Šiuo metu Sveikatos apsaugos ministerijos Vertinimo komisija svarsto klausimą dėl pacientų, turinčių regėjimo negalią, naudojamiems aparatams tinkamų juostelių išskyrimo į atskirą grupę (diagnostinės juostelės aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją), siekiant, kad šių juostelių bazinė kaina būtų skaičiuojama tik pagal šiai grupei priklausančių juostelių vieneto mažiausią kainą ir kad pacientams būtų sudaryta galimybė įsigyti šias juosteles sumokant mažiausią galimą priemoką.

VLK direktorius atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo metu sergantiesiems cukriniu diabetu Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis nekompensuojamos aparatų, nustatančių gliukozės kiekį kraujyje (jie neįrašyti į C sąrašą), įsigijimo išlaidos.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a :

Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąraše (C sąrašas), patvirtintame sveikatos apsaugos ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 529 „Dėl Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių sąrašo (C sąrašo) patvirtinimo“, diagnostinės juostelės gliukozei nustatyti yra įtrauktos į kompensuojamųjų priemonių sąrašą. Kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių kainyne medicinos pagalbos priemonių grupėje „Diagnostinės juostelės gliukozės kiekiui nustatyti (kalibruojamos)“ regėjimo negalią turinčių pacientų aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją tinkamos juostelės yra įrašytos kartu su įprastiems aparatams tinkamomis juostelėmis. Vadovaujantis sveikatos apsaugos ministro 2009 m. spalio 23 d. įsakymu Nr. V-880 „Dėl kompensuojamųjų medicinos pagalbos priemonių grupių ir šioms grupėms priskiriamų medicinos pagalbos priemonių bazinei kainai apskaičiuoti nustatymo“, šios grupės juostelių bazinė kaina apskaičiuojama pagal į ją įrašytų juostelių vieneto mažiausią kainą. Paprastiems (be balso pranešimo funkcijos) aparatams tinkančių diagnostinių juostelių pasiūla ir kaina kelis kartus skiriasi lyginant su balso pranešimo funkciją turintiems aparatams

tinkamų juostelių kaina ir pasiūla. Pasak VLK, šiuo metu priemoka už regėjimo negalią turintiems asmenims pritaikytų aparatų diagnostines juosteles SensoCard Test Strips sudaro 23,22 Lt, o už juosteles SensoLite Nova Test Strips (25 vnt.) - 29,82 lito. Be balso pranešimo funkcijos aparatams (priklausomai nuo modelio) tinkančių diagnostinių juostelių pasiūla yra kelis kart didesnė, už didžiąją dalį jų pacientui primokėti nereikia, t.y. jų kaina neviršija bazinės.

Tarnyba pritaria šiuo metu Sveikatos apsaugos ministerijos Vertinimo komisijoje svarstomam klausimui dėl pacientų, turinčių regėjimo negalią, naudojamiems aparatams tinkamų juostelių išskyrimo į atskirą grupę (diagnostinės juostelės aparatams, turintiems balso pranešimo funkciją), siekiant, kad šių juostelių bazinė kaina būtų skaičiuojama tik pagal šiai grupei priklausančių juostelių vieneto mažiausią kainą ir kad pacientams būtų sudaryta galimybė įsigyti šias juosteles sumokant mažiausią galimą priemoką.

Šiuo metu sergantiesiems cukriniu diabetu Privalomojo sveikatos draudimo fondo lėšomis nekompensuojamos aparatų, nustatančių gliukozės kiekį kraujyje (jie neįrašyti į C sąrašą), įsigijimo išlaidos. Vaistinių tinklo „Euro vaistinė“ duomenimis, aparatą, nustatantį gliukozės kiekį kraujyje (be balso pranešimo funkcijos) galima įsigyti už 10 Lt (komplekte 10 vnt. diagnostinių juostelių). Vėliau, šiam prietaisui tinkančias diagnostines juosteles su receptu galima įsigyti be priemokos. Tuo tarpu neregiam būtinu aparatu, nustatančiu gliukozės kiekį kraujyje (su balso pranešimo funkcija) kaina siekia 160 Lt.

Tyrimo metu nustatyta, kad egzistuojantis teisinis reglamentavimas reguliuojantis medicininių priemonių, skirtų sergantiems cukriniu diabetu asmenims (diagnostinių juostelių bei aparatų, nustatančių gliukozės kiekį kraujyje) įsigijimo kompensavimo tvarką, formaliai yra vienodas visiems asmenims, bet jį įgyvendinant ir/ar pritaikant atsiranda faktinė šių priemonių įsigijimo sąlygų diferenciacija negalios pagrindu. Tai yra, asmenys su regos negalia privalo mokėti žymiai didesnę kainą už diagnostinių juostelių bei aparatų, nustatančių gliukozės kiekį kraujyje (su balso pranešimo funkcija) įsigijimą, lyginant su asmenimis be regėjimo sutrikimo. Pabrėžtina, kad šios medicininės priemonės yra gyvybiškai svarbios cukriniu diabetu sergantiems asmenims.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta bei vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 15 straipsniu, bei Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 12 straipsnio 2 punktu Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a :

1. Siekiant užtikrinti regos neįgaliesiems, sergantiems cukriniu diabetu būtinų medicininių priemonių įsigijimą lygiavertėmis sąlygomis su asmenimis be regos negalios:
 - 1.1. siūlyti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai apsvaistyti galimybę papildyti Socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. AI-338 „Dėl neįgaliųjų aprūpinimo techninės pagalbos priemonėmis ir šių priemonių įsigijimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatytą tvarką, numatant aparatų, nustatančių gliukozės kiekį kraujyje (su balso pranešimo funkcija) suteikimo (įsigijimo kompensavimo) galimybę neregintiems asmenims, sergantiesiems cukriniu diabetu;
 - 1.2. siūlyti Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijoms apsvaistyti galiojančių teisės aktų pakeitimus, siekiant užtikrinti diagnostinių juostelių, tinkančių aparatams, nustatantiems gliukozės kiekį kraujyje (su balso pranešimo funkcija), įsigijimą vienodomis sąlygomis (kaina) kaip ir priemonėms be balso pranešimo funkcijos;
2. Su šiuo sprendimu supažindinti pareiškėją, Socialinės apsaugos ir darbo bei Sveikatos apsaugos ministerijas.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Vaiko teisių apsaugos kontrolierė, einanti
Lygių galimybių kontrolieriaus pareigas

Edita Žiobienė